

MEER NIEUWS

Flip Franssen - De Val van de Muur

Paul de Nooijer – Half the Horizon

Marie-José Jongerius op de Maasvlakte - Concrete Wilderness

De Wereld van Van Gogh – expositie en fotowedstrijd

Vivian Maier, Street Photographer

Flip Franssen - De Val van de Muur

Door Jannie de Kruijff 7 nov 2014

Dit weekend is het precies 25 jaar geleden dat de Muur in Berlijn open en het IJzeren Gordijn viel. Op donderdagavond 9 november 1989 ging de eerste overgang open. Fotograaf Flip Franssen was van vrijdag 10 tot zondag 12 november in Berlijn en kijkt voor Focus terug naar deze bijzondere dagen.

Fotograaf Flip Franssen

"Eigenlijk was het puur toeval allemaal", vertelt Flip. "Destijds werkte ik als freelance fotograaf veel voor het Nijmeegs Universiteitsblad en ook voor tijdschrift Intermediair. Ik was minder met het journalistieke nieuws bezig. Ik had ik goed contact met Trouw en de Volkskrant die regelmatig stockwerk van mij gebruikte. Ook zat ik al bij Fotoagentschap Hollandse Hoogte. Mijn vrienden en ik hadden al een dag of tien eerder besloten dat weekend naar Berlijn te gaan. We waren er nog nooit geweest en wilden dat wel eens zien, die muur en de scheiding van Oost en West. Er waren op dat moment wel al grote demonstraties in de DDR. Toen kwam donderdagavond het nieuws dat de grens open zou worden waarna de berichten elkaar snel opvolgden. We wisten toen dat we iets bijzonders tegemoet zouden gaan. Vrijdagmiddag konden we op pad en kwamen aan de landgrens bij Helmstedt meteen in een grote file. Dat was het begin van een lang weekend."

Foto: Flip Franssen.

Checkpoint Charlie

Flip en zijn vrouw arriveerden pas 's nachts in Berlijn en belandden op de Kurfürstendamm, toen het centrum van West-Berlijn, meteen in een uitgelaten en feestende mensenmassa. Winkelatalages werden uitgebreid bekeken door begerige blikken. De Ossi's keken hun ogen uit naar de mooi vormgegeven en kwalitatief hoogstaande producten van het Westen. "We waren inmiddels heel erg moe en zijn gaan slapen. De zaterdag hebben we gevuld met het bezoeken van Oost-Berlijn, maar alleen het deel wat aan de muur grensde want inmiddels begonnen we ons te realiseren dat hier wereldgeschiedenis werd gemaakt. In de avond gingen we naar Checkpoint Charlie. Een plek van grote symboliek met een iconische naam. Hier stonden Amerikanen en Russen in 1961 met tanks tegenover elkaar toen met de bouw van de muur werd begonnen, en af en toe vonden er incidenten plaats. Het had een groot James Bond gehalte. Nu reden auto's met daarin uitgelaten Oost-Duitsers zomaar zonder controle naar het westen! Ook ik verkeerde constant in een opgewonden staat. Euforisch is het veelgebruikte woord, maar dat klopt ook wel. De enige onzekerheid was de mogelijke reactie van Rusland. Zij hadden een traditie van ingrijpen in landen die teveel hun eigen gang wilden gaan. (Hongarije 1956, Tsjecho-Slowakije 1968). Maar je wist ook dat dit niet meer te stoppen was. De geest was uit de fles en het zou een drama worden als die gewelddadig teruggestopt moest worden."

Foto: Flip Fransen.

Brandenburger Tor en Potsdamer Platz

"Bij de Brandenburger Tor was het een gekkenhuis. Hoogwerkers en straalwagens van de persbureaus stonden opgesteld achter een menigte die zich tegenover de militairen bevond. Deze stonden op de muur om te voorkomen dat die weer beklommen zou worden zoals de dag ervoor gebeurd was. Een spandoek met de treffende tekst "Bleibt die Mauer, gehen die Leute" was aan de muur gehangen. De lucht sidderde van energie. Dit was iets waar de hele wereld op had gehoopt dat het ooit zou gebeuren, maar niemand wist wanneer en hoe. Uiteindelijk door de Oost-Duitsers zelf dus, in hun drang naar vrijheid, vrij kunnen denken en vrij kunnen reizen." 's Nachts was haastig een opening gemaakt bij de Potsdamer Platz, het vroegere centrum van de stad. Hier vond een grote intocht van mensen plaats. Een Nederlandse bloemenkweker die in de nacht naar Berlijn was gereden, deelde er een vrachtwagen aan bloemen uit. Veel Oost-Duitsers gingen uit nieuwsgierigheid naar de andere kant en eenmaal door de opening gekomen kwamen ze in een warm bad en werden ze als helden ingehaald door publiek en pers.

Foto: Flip Fransen.

Analoge camera

Flip: "Ik maakte foto's met mijn Olympus OM3. Met Olympus werkte ik al vanaf 1978, de OM1 en OM2. Dit innovatieve merk had een uitstekende professionele lijn qua lenzen en was legendarisch met macro- en microlenzen en accessoires. De medische en wetenschappelijk wereld werkte vooral met Olympus. Ik was er ook erg tevreden mee en tot 2003 had ik de OM3 en OM4. Ik had altijd 3 losse lenzen bij me, een 24 mm, 50mm en 135mm. Naast 6 zwart-wit films ook 2 diafilms. Je schoot veel zuiniger als tegenwoordig omdat de films betaald en ontwikkeld moesten worden. 36 opnamen per rolletje. Ik liep niet "klikkend" rond, maar fotografeerde als er iets bijzonders was. Als fotograaf voelde ik geen extra druk vanwege het moment. Wel wilde ik heel veel doen en was ik me erg bewust van het feit dat het historische dagen waren, dat je een moment in de wereldgeschiedenis aanschouwde. Het fotograferen op zich was geen probleem, ook niet in Oost-Berlijn. De Stasi, de machtige geheime dienst, liet zich niet zien. Zij hadden blijkbaar begrepen dat dit het begin van het einde was. In Berlijn waren slechts een handvol Nederlandse fotografen. Je had als fotograaf met professionele camera in die tijd veel meer aanzien en respect. Mensen liepen niet met camera's rond. Hooguit heel eenvoudige waarmee slechts enkele foto's gemaakt werden voor het plakboek. De eerste bruikbare digitale camera's kwamen pas rond 2000 en mobieltjes moesten nog uitgevonden worden."

Nieuwsfoto's "De grote persbureaus en kranten beschikten over apparatuur om telefonisch foto's (prints) te versturen, maar individuele fotografen hadden dat niet. Dus ik ging gewoon naar huis en kroop meteen de doka in om te kijken wat ik had geschoten, en of er wat goeds tussen zat. Dat ging de volgende dag per post naar Hollandse Hoogte. Die hadden het dan een dag later. Als een fotograaf in Amsterdam, of in de stad van zijn krant woonde ging het sneller, dan kon je ze zelf wegbrengen... De internationale nieuwsfoto's kwamen daarom bijna altijd van die persbureaus. Hierdoor was er ook niet zo'n vanzelfsprekendheid om voor een nieuwsfeit naar het buitenland te gaan want je kon het resultaat pas veel later aanbieden. Die cultuur is pas in het digitale tijdperk gekomen waarbij je vanaf thuis of de hotelkamer foto's kon doorsturen." In de jaren daarna is Flip nog verschillende keren in Berlijn geweest. "In 1992 werd er in de strook bij de Potsdamer Platz al druk gebouwd, en eigenlijk was dat hele gebied een grote bouwput. Maar toen al waarschuwden kunstenaars voor behoud van wat er nog over was van de muur, als monument voor een tijdperk, ook in artistiek opzicht."

<http://www.flipfranssen.nl/>

Foto: Flip Franssen.

Flip Franssen - Val Van de Muur

Tot 30 november

Persmuseum

Zeeburgerkade 10, Amsterdam

Persmuseum.nl

Foto: Flip Franssen.

Foto: Flip Franssen.

Foto: Flip Franssen.